KUOPIO

Vuoden 2026 kolmas osavuosikatsaus

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan alainen toiminta

KUOPIO

Sisällys

1 Johdon katsaus 3
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa 3
1.2 Riskit talouden toteutumiselle 4
1.3 Riskit strategisten tavoitteiden toteutumiselle 5
2 Tuloslaskelma 6
3 Tunnusluvut 7
4 Investoinnit 9

KUOPIO

1 Johdon katsaus

Sivistysjohtaja Mikko Ripatin katsaus ajalta 1.1.-30.9.2026

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa

Kirjastopalveluiden asiakas- ja lainamäärät sekä tapahtumien ja koulutusten määrät ovat edelleen hyvällä tasolla siten, että kävijämäärät ovat hieman laskussa ja lainausmäärät nousussa. Uuden kirjastojärjestelmän käyttöönottoa valmistellaan ja se on aikataulutettu loka-marraskuulle 2026. Tällöin kirjastopalvelut joudutaan sulkemaan kokonaan kahdeksi viikoksi ja omatoimiajat hieman pidemmäksi aikaa. Uusi kirjastojärjestelmä mahdollistaa joitakin uusia toimintoja palveluissa. Tämän vuoksi kirjastoissa tehdään hyllymuutoksia ja uudistetaan hieman käyttösääntöjä. LVV:n myöntämien avustusten avulla on menossa hankkeet vankien lukemisen edistämiseksi Kuopion vankilassa, aikuisten lukutaitotyön kehittämiseksi sekä kirjaston ja perusopetuksen välisen yhteistyön uudistamiseksi (kirjastopolku 2.0). Kirjasto on mukana aktiivisena toimijana Kuopion kaupungin Yhdessä lukeva Kuopio -lukutaitostrategian valmistelussa. Työ on alkanut ja tavoitteena on saada strategia valmiiksi vuoteen 2028. Lukutaitostrategiatyötä ohjaa sivistyspalvelut. Opetushallituksen tavoite on, että se on kaikissa kunnissa valmis vuoteen 2030 mennessä. Kuopion kaupungin strategia linjaa kirjastopalveluita ja kirjastojen toimintaa.

Museopalveluissa näyttely- ja tapahtumatuotannoissa on onnistuttu, ja asiakasmäärät ovat olleet korkealla kansallisella tasolla. Valtionosuusrahoitetut alueelliset vastuumuseopalvelut on kyetty hoitamaan sitoumusten mukaisesti. Korttelimuseon palvelukonseptin kehittämistä jatketaan hankesuunnittelun myötä; myös kulttuurihistoriallisen ja luonnontieteellisen museon yhteisen kokoelmatilaratkaisun hankesuunnitelma on työn alla. Palkkatukityöllistäminen on vähentänyt museopalveluiden yleisötyön resursseja vuositasolla n. 4 htv. Tällä on voimistuvia vaikutuksia museoiden aukioloihin, valvonta- ja opastusresursseihin sekä tulotavoitteiden saavuttamiseen.

Liikuntapaikkapalveluiden asiakasmäärät ovat olleet edelleenkin hyvällä tasolla. Palveluissa ei kokonaisuutena ole havaittu merkittävää kasvua, mutta kuntosalien asiakasmäärissä on nähtävissä pientä nousua. Lisäksi opiskelijoiden ja eläkeläisten kohderyhmien asiakasmäärät ovat olleet hyvällä tasolla.

Yhteisöpalveluiden toiminta on edennyt suunnitellusti. Vuoden aikana on käynnistetty kaksi uutta pitäjäraatia, edistetty Meidän Kuopio -osallisuusmallin toimenpiteitä ja otettu käyttöön Meidän Kuopio -yhteisöllisen toiminnan tuki. Lisäksi on käynnistetty Osallisuuden poikkihallinnollisen kehittämisryhmän toiminta, tuettu hyvinvointisuunnitelman 2026–2030 toimeenpanoa ja käynnistetty uusi hyvinvointitiedolla johtamisen kehittämistä tukeva PUHTI-hanke, jota hallinnoi THL. Kino Kuvakukon aulatilojen remontti ja uudistaminen käynnistyvät lokakuussa.

Vuoden 2026 yleisavustukset ja Meidän Kuopio -yhteisöllisen toiminnan tuet on maksettu. Uudelle tuelle on ollut runsaasti kysyntää, ja se on lisännyt osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevia tapahtumia. Kulttuuripolkutoiminnan jatkuminen mahdollistettu kustantamalla koulujen kuljetukset kulttuurikohteisiin. Kuopion hyvinvointiseminaari teemalla Lepo ja palautuminen oli menestyksekäs ja ylitti osallistujamääräodotukset.

Kaupunginteatterissa tammikuun lopulla ensi-iltansa saanut Metsolat -näytelmä oli kevään ajan miltei loppuunmyyty. Täydellinen resepti -musikaalin esityskausi päättyi maaliskuun alussa. Syyskuun alussa ensi-iltaan tuli The Addams Family -musikaali. Lavastuksen osalta tehtiin yhteistyötä Turun kaupunginteatterin kanssa. Musikaalin syyskauden lipuista oli ennen ensi-iltaa myyty ja varattu 50 %, mikä ennustaa musikaalille menestystä.

Musiikkikeskuksen uusi johtaja Anu Lampela aloitti tehtävässään tammikuun lopussa. Lampelan johdolla on laadittu musiikkikeskukselle strategia. Musiikkikeskuksella on aloitettu ohjelmistosuunnittelun, talousarvioprosessin ja talouden seurannan kehittäminen sekä organisaation päivittäminen joidenkin tehtävien ja tiimien osalta. Uudeksi ylikapellimestariksi on valittu Risto Joost (syksystä 2027 lukien 2+1 vuotta).

Mieliteko-ohjelman alla toteutettu kolmivuotinen Työ ja mielen hyvinvointi – Mieliteko 2.0 -ryhmähanke päättyi suunnitellusti 31.8.2026. Hanke saavutti ja ylitti osallistujatavoitteensa sekä toteutui suunnitelman mukaisesti toiminnallisesti, taloudellisesti ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Ryhmähankkeen toimenpiteisiin osallistui yli 1 600 henkilöä yli 140 työpaikasta. Kuopion kaupungin osahankkeen toimintoihin osallistui 792 työssäkäyvää henkilöä 108 organisaatiosta.

Osallistujapalaute oli erittäin myönteistä, valmennusten suoritusaste korkea ja positiivisen mielenterveyden mittarin tulokset osoittivat mielen hyvinvoinnin vahvistuneen valmennusten aikana. Organisaatioiden palautteen mukaan hanke lisäsi mielenterveysosaamista ja mielenterveyden johtamisen valmiuksia. Vaikutukset näkyivät työpaikoilla muun muassa lyhyiden poissaolojen vähenemisenä, työtyytyväisyyden paranemisena sekä yhteistyön ja työn sujuvuuden kehittymisenä. Samalla työpaikkojen valmiudet tukea henkilöstön hyvinvointia ja työkykyä vahvistuivat.

Hankkeen viestintä on tavoittanut kohderyhmät hyvin. Tämä on osaltaan tukenut tietoisuuden lisääntymistä työ- ja mielen hyvinvoinnin teemoista ja vahvistanut hankkeen alueellista ja valtakunnallista vaikuttavuutta.

Mieliteko-ohjelman alla toimiva Kuopion kaupungin omistama Mielitekorahasto oli saanut 30.9.2026 mennessä 14 avustushakemusta. Ehdollista tukea on myönnetty yhteensä 86 520 euroa yhdeksälle pohjoissavolaiselle järjestölle tai yhdistykselle hanketoiminnan omarahoitusosuuteen.

1.2 Riskit talouden toteutumiselle

Tulotavoitteiden saavuttaminen on haasteellista liikuntapaikkapalveluissa, kaupunginteatterissa sekä musiikkikeskuksessa ja kaupunginorkesterissa, samoin kuin edellisenä vuonna.

Kaupunginteatterin pääsylipputulot ovat kehittyneet hyvin edelliseen vuoteen verrattuna. Esitystoiminnan turvaamiseksi on luotu varahenkilöjärjestelmä, joka on todettu toimivaksi.

Tapahtumien osalta toimintaympäristössä on edelleen nähtävissä taantumaa. Tapahtumien lisäksi myös Tahko Span ja Kultsi-rannekkeen tulojen ennustetaan jäävän talousarviosta. Kultsi-rannekkeen tuotevalikoimaa kehitetään tuomalla tarjolle lyhyempiä ja joustavampia tuotepaketteja eri asiakasryhmien tarpeisiin. Lisäksi tapahtumamyyntiprosessia kehitetään yhteistyössä elinvoimapalveluiden tapahtumatiimin kanssa, jotta tapahtumien myyntiä ja palveluiden tuotteistusta voidaan tehostaa.

Tulojen vahvistamiseksi liikuntapaikkapalveluissa kehitetään kohdennettua myyntiä ja markkinointia erityisesti opiskelijoiden sekä lasten ja nuorten asiakasryhmissä.

Tulokertymiin liittyvien haasteiden myötä menojen hallintaan kiinnitetään erityistä huomiota ja menoja karsitaan mahdollisuuksien mukaan, jotta talousarvio ei ylittyisi.

Musiikkikeskuksen ja kaupunginorkesterin menomäärärahat ovat kuitenkin talousarviossa tiukat. Kaupunginteatterilla, musiikkikeskuksella ja kaupunginorkesterilla mahdollisuudet tehdä korjaavia toimenpiteitä kesken kauden ovat rajalliset, sillä tuotannot etenevät suunnitellusti ja sopimukset on tehty. Talouden toteutumista seurataan säännöllisesti seuraamalla lipputuloja, vuokratuloja ja menoja sekä huomioimalla kausivaihtelut ja

sesonkiajat. Musiikkikeskuksen ja kaupunginorkesterin tarkka menoseuranta sekä tiukka menokuri ovat alkaneet vaikuttaa, ja menokehitys on nyt lähempänä talousarvion raamia kuin keväällä arvioitiin.

Kirjastopalveluiden, museopalveluiden ja yhteisöpalveluiden talous toteutuu talousarviota parempana.

1.3 Riskit strategisten tavoitteiden toteutumiselle

Strategiset tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutumassa suunnitellusti.

Kirjastojen palvelupisteet ja verkkokirjasto joudutaan sulkemaan kirjastojärjestelmän vaihdon myötä kahdeksi viikoksi loka-marraskuussa. Omatoimiratkaisujen omatoimiaika suljetaan sitä pidemmäksi ajaksi. Kirjastopalveluiden sulku vähentää käyntejä, lainoja, tapahtumien määrää yms. Tämä on huomioitu mittareiden tavoitteita asettaessa. Kirjastojen sulun vaikutuksia asiakkaille pyritään vähentämään mm. pitkien laina-aikojen avulla ja mainostamalla e-kirjastoa, joka on käytettävissä myös sulun aikana.

Korttelimuseon aukioloaikojen supistuttua palkkatukityöllistämisen vuoksi edelleen vuoden 2026 alusta voidaan nähdä riski erityisesti lasten ja nuorten palveluiden saavutettavuudessa. Opiskelija-, koululais- ja päiväkotiryhmillä on mahdollisuus vierailla kohteessa ainoastaan perjantaisin. Muutoksen vaikutukset heijastuvat myös muiden museokohteiden toimintaan.

Musiikkikeskuksen ja kaupunginorkesterin taloudellinen liikkumavara on kapea, mikä hankaloittaa pitkäjänteistä ohjelmistosuunnittelua ja laajempia kokonaisuuksia.

KUOPIO

2 Tuloslaskelma

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan alainen toiminta

Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelut (1 000 €)	Toteuma 1-9 2026	Toteuma 1-9 2025	Muutos 2025-2026	%	TA 2026	Ennuste	Ennuste - TA ero €	%
Myyntituotot	461	553	-92	-17 %	1 100	911	-189	-17 %
Maksutuotot	4 085	4 063	22	1 %	6 691	6 106	-585	-9 %
Tuet ja avustukset	599	454	144	32 %	659	695	36	5 %
Vuokratuotot	2 131	2 283	-152	-7 %	3 004	2 786	-218	-7 %
Muut toimintatuotot	320	430	-110	-26 %	491	611	120	24 %
TOIMINTATUOTOT YHT	7 596	7 783	-187	-2 %	11 945	11 109	-836	-7 %
Henkilöstökulut yht.	-13 596	-13 658	62	0 %	-19 157	-18 931	226	-1 %
Palvelujen ostot yht.	-5 145	-5 147	2	0 %	-6 858	-6 848	10	0 %
Tarvikkeet	-1 571	-1 588	17	-1 %	-2 166	-2 166		
Avustukset	-3 615	-3 429	-186	5 %	-3 704	-3 704		
Vuokrat	-21 203	-20 877	-327	2 %	-28 339	-28 339		
Muut toimintakulut	-102	-145	43	-29 %	-147	-147		
TOIMINTAKULUT YHT	-45 232	-44 843	-388	1 %	-60 371	-60 135	236	0 %
TOIMINTAKATE	-37 635	-37 060	-575	2 %	-48 426	-49 025	-600	1 %

Tammi-syyskuun toimintatuotot ovat noin 0,2 miljoonaa euroa pienemmät kuin viime vuonna vastaavana ajankohtana. Pääsylipputulojen kehitys on kuitenkin ollut positiivista kaupunginteatterilla ja museopalveluissa. Liikuntapaikkapalvelujen sekä musiikkikeskuksen ja kaupunginorkesterin tuotot ovat jonkin verran pienemmät edelliseen vuoteen verrattuna, mikä heijastuu myös koko vuoden ennusteeseen. Toimintakulut ovat noin 0,4 miljoonaa euroa edellisvuotta suuremmat. Vuoden 2026 henkilöstökulut eivät ole täysin verrannollisia edelliseen vuoteen. Vuoden 2026 henkilöstökulut sisältävät kuukausittaisia lomapalkkavelan jaksotuksia, joiden vuoksi toteuma näyttää 0,5 miljoonaa euroa todellista pienemmältä.

Tulotavoitteen arvioidaan alituvan kokonaisuudessaan noin 0,8 miljoonalla eurolla. Merkittävimmät alitukset liittyvät liikuntapaikkapalvelujen, kaupunginteatterin sekä musiikkikeskuksen ja kaupunginorkesterin tuloihin. Tapahtumamyynnin arvioidaan jäävän talousarvion alle toimintaympäristön taantuman vuoksi. Myös Kultsirannekkeen ja TahkoSpan tulotavoitteiden arvioidaan alittuvan. Toimintakuluissa ennakoidaan syntyvän noin 0,2 miljoonan euron säästö, vaikka kaupunginteatterin sekä musiikkikeskuksen ja kaupunginorkesterin toimintakulut ylittyvät hieman. Henkilöstökulujen arvioidaan alittavan talousarvion palkattomien vapaiden, lomarahojen vapaaksi vaihtamisen, henkilöstövaihdosten ja viivästyneiden rekrytointien vuoksi.

Kansalaisopisto siirtyi vuoden 2026 alusta alkaen sivistyslautakunnan alaisuuteen. Kansalaisopiston toimintatuotot ja -kulut on poistettu vuoden 2025 toteumista, jotta toteumat ovat vertailukelpoisemmat keskenään.

KUOPIO

3 Tunnusluvut

Vaikuttavuusmittarit

Mittari	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2026	30.6.2026	30.9.2026
Kirjastopalvelujen lainat/asukasmäärä (kpl) ⭐	18,1	19,1	17,9	9,4	14,1
Alle 20-vuotiaiden asiakaskäyntien määrä Kuntolaakson uimahallipalveluissa (kpl) ⭐	145 388	143 345	145 000	60 418	93 943

Suorituskykymittarit

Mittari	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2026	30.6.2026	30.9.2026
Teatterin ison salin täyttöaste (%) ⭐	63,5	69,7	85	65,6	69,25

Lautakuntaan nähden sitovat mittarit

Kirjastopalvelut

Mittari	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2026	30.6.2026	30.9.2026
Fyysiset kirjastokäynnit (kpl)	1 366 091	1 235 896	1 200 000	589 806	872 549
Verkkoasiointikäynnit verkkokirjastossa (kpl)	1 559 573	1 605 555	1 400 000	765 137	1 289 651
Lainojen kokonaismäärä (kpl)	2 334 995	2 505 889	2 300 000	1 249 071	1 869 118
Nettokustannukset/laina (€)	2,9	2,7	3,0	2,6	2,7
Kirjaston aukiolotunnit	49 629	49 267	47 000	24 262	36 726
Tapahtumien ja koulutusten määrä			1 500	982	1 330
Nettokustannus/asukas (€)			52,2	25,61	37,5

Museopalvelut

Mittari	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2026	30.6.2026	30.9.2026
Näyttelykäynnit museokohteissa (kpl)	124 451	126 427	143 000	72 170	117 114
Museokohteiden aukiolotunnit	5 995	6 029	5 510	2 630,50	4193
Järjestetty kokoelma-aineisto (kpl)	2 070 080	2 146 202	2 161 730	2 148 780	2 089 271
Alueellisen vastuumuseon (Kulttuurihistoriallinen museo) viranomaislausuntomäärät (kpl)			600	259	366
Nettokustannus/kävijä (€)			42,72	42,14	37,74
Nettokustannus €/asukas (€)	48,34	46,29	47,86	23,83	34,72

KUOPIO

Liikuntapaikkapalvelut

Mittari	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2026	30.6.2026	30.9.2026
Liikuntapaikkojen käyntikerrat (kpl)	1 839 187	1 962 080	1 900 000	1 071 810	1 507 538
Nettokustannus/asukas (€)			147	80,53	116,78

Yhteisöpalvelut

Mittari	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2026	30.6.2026	30.9.2026
Kino Kuvakukon ja Nilsiän Mantun kävijöiden lukumäärä (kpl)	25 063	27 236	25 000	12 360	17 604
Tapahtumat (kpl, yli 50 hlöä)	50	130	50	64	89
Tapahtumien osallistujat (hlö)	52 771	34 092	80 000	5 452	44 057
Avustukset €/asukas (€)	31,47	28,35	28,82	22,90	28,32
Asukastoimintaan osallistuvien määrä (hlö)	42 405	43 292	50 000	24 650	32 229
Asukastoimintaa järjestävien kumppaneiden määrä (kpl)	83	140	150		
Nettokustannus/asukas (€)			49,31	32,74	42,46

Kaupunginteatteri

Mittari	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2026	30.6.2026	30.9.2026
Teatteritalon kaikki kävijät (kpl)	94 295	88 734	100 000	45 246	58 481
Omien tuotantojen katsojat			50 000	26 052	33 215
Omien tuotantojen esitysten määrä (kpl)	292	272	250	152	191
Muiden tapahtumien määrä (kpl)			250	88	203
Nettokustannus/teatteriesitysten (omat ja vierailut) katsoja (€)	57,48	62,10	69,82	82,97	105,72
Nettokustannus/asukas (€)			41,02	21,82	31,60

Musiikkikeskus

Mittari	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2026	30.6.2026	30.9.2026
Muiden tapahtumien kuin orkesterin konserttien kävijät (kpl)			60 000	50 154	63 563
Muiden tapahtumien kuin orkesterin konserttien määrä (kpl)			120	192	240
Musiikkikeskuksen nettokustannukset / muut kuin orkesterin konsertin kävijät (€)			10,80	7,41	10,09
Musiikkikeskuksen nettokustannukset / asukas (€)			5,07	2,91	4,91

KUOPIO

Kaupunginorkesteri

Mittari	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2026	30.6.2026	30.9.2026
Salien omien konserttien täyttöaste (%)			80	56,8	69
Omien konserttien määrä (kpl)	205	240	240	89	120
Omien konserttien kuulijat (kpl)	41 618	46 963	50 000	14 032	19 923
Orkesterin nettokustannukset / omien konserttien kuulijat (€)			87,28	141,09	153,09
Orkesterin nettokustannukset / asukas (€)			34,19	15,51	22,98

4 Investoinnit

Investoinnit 1 000 €	TA+M 2026	Tot. 30.9.	Ennuste
Tietokone- ja viestintälaitteet			
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	-350	-14	-350
Koneet ja kalusto			
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	-702	-328	-682
Taidemuseon taidehankinnat			
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	-80	-43	-80

Museopalvelut: AV-laitteet (Kuopion museo)
Museopalvelut: Taidemuseon kokoustekniikka
Museopalvelut: Kuopion museon markkinointi- ja infonäytöt
Museopalvelut: Kalustohankinnat ja Kuopion museon valaisimet
Taidemuseon taidehankinnat
Liikuntapaikkapalvelut: Kalustohankinnat
Yhteisöpalvelut: Kino kuvakukon peruskorjauksen kalustohankinnat
Musiikkikeskus: Soitininvestoinnit
Musiikkikeskus: Valo- ja äänentoistotekniikan päivitys
Musiikkikeskus: Kalustohankinnat
Kaupunginteatteri: Kalustohankinnat